

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 28 juni 2023
Portefeuille(s): Kunst & Cultuur en Inclusiviteit en Antidiscriminatiebeleid
Portefeuillehouder(s): Touria Meliani
Behandeld door: Kunst & Cultuur en Inclusiviteit en Antidiscriminatiebeleid

Onderwerp: Stand van zaken nationaal slavernijmuseum en voortgangsverslag
kwartiermakers

Geachte leden van de gemeenteraad,

Tijdens de bespreking in de raadsvergadering van 10 mei jl. heb ik toegezegd u voor 1 juli te informeren over de stand van zaken van het nationaal slavernijmuseum. Met deze brief en het bijgevoegde voortgangsverslag van de kwartiermakers breng ik u op de hoogte.

Het belang van een nationaal museum voor het Nederlandse slavernijverleden blijft onveranderd groot. Dit wordt duidelijk tijdens de vele gesprekken die de kwartiermakers en ik voeren in Amsterdam, in Nederland en de rest van het Koninkrijk. Die gesprekken gaan over het leed, onrecht en de doorwerking van honderden jaren slavernij in onze samenleving, en de behoefte aan een plek voor onderzoek, duiding en verwerking. Een museum is daarop niet het enige antwoord, maar zal wel een belangrijke bijdrage leveren aan kennis en inzicht van de slavernijgeschiedenis en de betekenis in de samenleving nu.

Het college is doordrongen van het belang van dit museum en heeft voorgesteld om bij de Voorjaarsnota € 29 miljoen vrij te maken voor de realisatie van het gebouw. Het college is verheugd over de samenwerking met het Rijk, dat het museum ook ondersteunt met € 29 miljoen. Met deze financiële toezeggingen wordt de gezamenlijke inzet voor het museum onderstreept. Het totale investeringsbedrag is nog niet bekend, mede omdat de locatie van het museum nog niet bepaald is, maar hiermee is een belangrijk eerste stap gezet. Voor wie nog twijfelde: dit museum gaat er komen.

Participatie

De drie kwartiermakers zijn een uitgebreid participatietraject gestart om te praten met de betrokken gemeenschappen en iedereen die een bijdrage wil leveren over de invulling van het museum. Naast een reis naar Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Maarten, Sint Eustatius en Suriname zijn in de afgelopen maanden tientallen musea, organisaties, en andere belanghebbenden gesproken over het belang van het museum en de plek die het museum in moet nemen in Amsterdam, Nederland én internationaal. Deze gesprekken zijn essentieel om invulling te kunnen geven aan de opdracht die de kwartiermakers hebben gekregen om een museaal ondernemingsplan op te stellen met zowel de museale- en maatschappelijke inhoud

als een locatieadvies. Deze drie onderdelen worden, omdat ze van elkaar afhankelijk zijn, in samenhang uitgewerkt.

De kwartiermakers organiseerden de afgelopen periode dus meerdere publieksbijeenkomsten in Suriname en op de eilanden. Daarnaast gingen zij ook in gesprek met een brede groep deelnemers in Groningen, Rotterdam, Utrecht, Middelburg, Amsterdam Zuidoost en Amsterdam West. Er volgen nog bijeenkomsten in onder andere Den Haag, Zwolle, Assen, en Amsterdam Oost en Centrum. Ik ben verheugd over de grote belangstelling voor deze bijeenkomsten, ook bij vertegenwoordigers van uw raad. Er wordt geluisterd naar de wensen van betrokkenen over het museum. In het bijgevoegde tussentijdse verslag van de kwartiermakers kunt u de adviezen en voorlopige conclusies lezen.

Tijdens de bijeenkomsten, maar ook daarbuiten, blijft de scope van het museum voor discussie zorgen. De opdracht aan de kwartiermakers is duidelijk. Dit is het opstellen van een voorstel voor een museum in Amsterdam dat de trans-Atlantische slavernijgeschiedenis als vertrekpunt en kernverhaal kent, en tegelijkertijd beziet hoe vanaf de start het brede verhaal van het Nederlandse slavernijverleden verteld kan worden. De kwartiermakers gaan het gesprek hierover aan, luisteren naar de verschillende perspectieven en zullen aan het college vervolgens hun conclusies voorleggen.

Over de voorwaarden waar de locatie aan zou moeten voldoen, is in het voortraject in het verkenningsrapport *Met de kracht van de voorouders* al een advies aan het college uitgebracht. De gemeente zelf heeft een eerste studie verricht waaruit negen potentiële locaties naar voren kwamen.¹ Tijdens de participatiebijeenkomsten worden deze conclusies gedeeld en aangevuld met suggesties, ideeën en nieuwe inzichten van deelnemers. Op basis van de uitkomsten van het participatietraject, de eerdere adviezen en de nog andere in te winnen consultaties, komen de kwartiermakers naar verwachting eind dit jaar tot een advies over de inhoudelijke invulling van het museum en een bijpassende locatie.

Tijdelijke programmering

Onderdeel van de opdracht is programmering voordat het museum haar deuren opent. Door de programma-activiteiten groeit de zichtbaarheid en de naamsbekendheid van het museum en groeit het museum in haar rol van netwerkmuseum, nog voordat het haar fysieke deuren zal openen in 2028. Zoals u in de Dagmail² heeft kunnen lezen heeft De Nederlandsche Bank besloten een educatief participatieproject te financieren. Het betreft het jongeren educatie-participatie traject: *Waarvoor kom jij naar het Nationale Slavernijmuseum?* Dit is een project om jongeren te vragen wat zij straks in het museum willen doen en zien. Met een reeks educatie- en erfgoedpartners worden programma's uitgevoerd in Nederland, Suriname en het Caribisch deel van het Koninkrijk om deze leeftijdsgroep te bereiken en te bevragen. De activiteiten zijn inmiddels gestart in Amsterdam in samenwerking met o.a. de Rode Loper op

---

¹ Het rapport Locatieonderzoek slavernijmuseum Amsterdam dat d.d. 26 januari 2022 aan uw raad is gestuurd, geeft hiervan een weerslag.

² Van dd. 16 mei 2023

School, De Hermitage voor Kinderen en de Nieuwe Kerk. Daarmee is de tijdelijke programmering van het slavernijmuseum begonnen.

De tijdelijke programmering heeft als basis een jaarlijks thema, naar aanleiding waarvan de programmering wordt gemaakt. De programmering bestaat uit vaste onderdelen: pop-up locaties door het land, een reizende digitale database in samenwerking met het Nationaal Archief, een jaarlijks terugkerende programmering rondom Keti Koti en Kwaku, en een webinar met partners uit verschillende doelgroepen om zo de participatie te bevorderen en gezamenlijk de inhoud van het programma van het komende jaar te bepalen. Naast de vaste onderdelen wordt samen met verschillende partners jaarlijks een wisselende programmering gemaakt in Amsterdam en Europees Nederland, het Caribisch deel van het Koninkrijk en Suriname.

Vervolg

Zoals ik u in mijn brief van 10 februari jl. al liet weten, verwacht ik dat de kwartiermakers eind 2023 tot een voorstel over de inhoudelijke invulling van het museum en een bijpassende locatie komen. Op basis van het advies van de kwartiermakers zal er in de eerste helft van 2024 een besluit genomen kunnen worden over de ontwikkeling van het museum, de locatie en het gebouw.

Na het besluit zal via een internationale architectenwedstrijd het architectenbureau gekozen worden dat het ontwerp voor het nieuwe museum mag maken. De procedure hiervoor zal onderdeel uitmaken van de besluitvorming. Ook wordt verder gewerkt aan het vinden van aanvullende financiering voor de bouw en inrichting van het museum. Ik stel voor na het zomerreces een tweede technische sessie met de kwartiermakers te organiseren en vervolgens in uw commissie met elkaar de voorgang van het museum te bespreken.

Voor de verdere ontwikkeling van een nationaal museum over het Nederlands slavernijverleden is in de komende periode nauwe afstemming en samenwerking tussen Amsterdam en het Rijk essentieel. Want hoewel het een Amsterdams initiatief is, is het nadrukkelijk een nationaal museum. Niet alleen hebben andere steden ook een prominente rol gespeeld in de Nederlandse slavernij, zoals Middelburg, Groningen en Utrecht. Ook kan het museum niet los worden gezien van het Caribische deel van het Koninkrijk en Suriname, de plekken waar de slavernij hoofdzakelijk plaatsvond en waar de impact ervan tot op de dag van vandaag zichtbaar en voelbaar is. De fase van ontwerp naar bouw en realisatie van het museumgebouw en bijbehorend park duurt zeker vijf jaar. In deze periode wordt in samenwerking met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verder onderzocht wat de gewenste governance-structuur van het nieuwe museum is.

Ook de rol die het museum heeft in het proces na de excuses en het herdenkingsjaar maken dat Amsterdam samen met het Rijk zal blijven werken aan de invulling van dit museum. Want hoewel Amsterdam vooroploopt met de excuses en het initiatief voor het museum, trekken Rijk en Amsterdam hier al geruime tijd samen in op. Voortzetting van deze nauwe samenwerking en afstemming blijven de komende periode van groot belang. Het college heeft vertrouwen in een goede afronding van de opdracht van de kwartiermakers. In het

najaar zal ik u informeren over een stand van zaken en een planning voor de besluitvorming met u delen.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Touria Meliani
Wethouder Kunst & Cultuur
en Inclusie en Antidiscriminatiebeleid

Bijlagen

1. Voortgangsverslag kwartiermakers slavernijmuseum